

grip
op lezen

DE REFERENTIENIVEAUS

en Grip op lezen

Grip op lezen

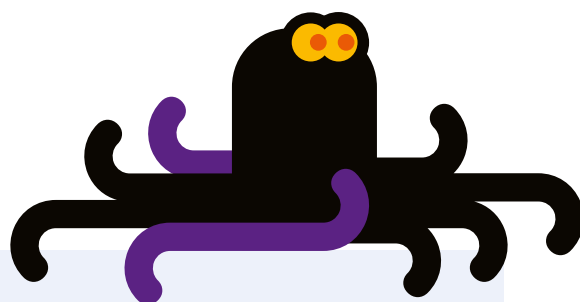
en de referentieniveaus

Sinds augustus 2010 is de 'Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen' van kracht. Voor het basisonderwijs zijn daarmee de referentieniveaus 1F en 1S/2F verplicht. Omdat lezen een onderdeel is van taal, zijn de referentieniveaus ook van toepassing op het leesonderwijs. Wat betekenen de referentieniveaus precies en hoe zijn ze in *Grip op lezen* verwerkt? U leest het in deze brochure.

Wat zijn referentieniveaus?

Om de prestaties van leerlingen op het gebied van taal en rekenen te verhogen zijn door het ministerie van OCW referentieniveaus vastgesteld. Deze geven aan wat kinderen in verschillende fasen van hun schoolloopbaan moeten kennen en kunnen. Daarnaast zorgen de referentieniveaus voor een betere aansluiting van het basisonderwijs op het vervolgonderwijs. Het geheel aan referentieniveaus wordt het referentiekader genoemd.

De eerdere kerndoelen hebben slechts een aanbodverplichting. De nieuwe referentieniveaus hebben een opbrengstverplichting: de kinderen moeten de beschreven kennis en vaardigheden dus echt beheersen. De referentieniveaus helpen ook om de beheersing van taal en rekenen beter toetsbaar te maken, zodat het prestatieniveau per leerling goed zichtbaar is. Dit levert een goede basis voor opbrengstgericht werken in het onderwijs. Door de invoering van referentieniveaus is ook meer eenduidigheid in het hele onderwijs ontstaan en één gemeenschappelijke taal.

Over 1F en 1S/2F

In het basisonderwijs gelden twee referentieniveaus: 1F (fundamenteel niveau) en 1S (streefniveau).

Het ministerie heeft voor taal bepaald dat 75% van de kinderen niveau 1F moet behalen aan het eind van het basisonderwijs. Kinderen op 1F-niveau stromen uit naar de kader- en beroepsgerichte leerwegen in het vmbo.

Voor niveau 1S geldt de eis dat 'een deel' van de 75% 1F-kinderen het niveau 1S moet behalen. Hoe groot dat deel is, is niet door het ministerie beschreven. Kinderen op dit niveau stromen uit naar vwo, havo en vmbo gemengde en theoretische leerweg. Voor taal is het streefniveau 1S precies hetzelfde als niveau 2F, wat fundamenteel eindniveau voor de beroepsgerichte leerwegen van het vmbo is. In het leesonderwijs wordt echter de aanduiding 1S gebruikt. Daarom hanteert ook Malmberg voor lezen in het basisonderwijs de referentieniveaus 1F en 1S.

Meer informatie over referentieniveaus staat op www.taalenrekenen.nl.

De referentieniveaus

in Grip op lezen

Taaldomeinen

Lezen is een onderdeel van het kernvak taal. Voor dit vak zijn binnen het referentiekader vier domeinen beschreven.

1. Mondelinge taalvaardigheid

Dit domein telt drie subdomeinen: gespreksvaardigheid, luistervaardigheid en spreekvaardigheid.

2. Leesvaardigheid

Dit domein telt twee subdomeinen: lezen van zakelijke teksten en lezen van fictionele, narratieve en literaire teksten.

3. Schrijfvaardigheid

Het produceren van creatieve en zakelijke teksten.

4. Begrippenlijst en taalverzorging

In de begrippenlijst staan begrippen en concepten die leerlingen en docenten nodig hebben om over taalvaardigheid van gedachten te wisselen. Bij taalverzorging gaat het om zaken die in dienst staan van een verzorgde schriftelijke taalproductie.

Grip op lezen is een methode voor begrijpend en studerend lezen. Hierop is het subdomein 'Leesvaardigheid, lezen van zakelijke teksten' van toepassing. Het andere subdomein van Leesvaardigheid heeft betrekking op leesbevordering. Dit komt deels in *Grip op lezen* aan bod en verder in of naast methodes voor technisch lezen.

De overige domeinen van het referentiekader geven richting aan de inhoud van alle methodes voor het vak taal.

Grip op lezen en het referentiekader taal

Grip op lezen werkt binnen het domein Leesvaardigheid toe naar niveau 1S. De lesdoelen en de lesstof zijn hierop afgestemd. Dit is echter geen garantie dat elk kind het 1S-niveau haalt. Wel streeft de methode naar een zo hoog mogelijk percentage kinderen dat 1F én 1S haalt. Daartoe werkt *Grip op lezen* met het Directe instructiemodel en biedt de methode materialen ter ondersteuning van opbrengstgericht werken, zoals een groepsoverzicht en groepsplannen met handreiking.

Relatie tussen groepsplannen en referentieniveaus

Alle kinderen in de groep krijgen de lesstof aangeboden op 1S-niveau. Kinderen die moeite hebben met deze lesstof worden in het groepsplan in de instructie-afhankelijke groep ingedeeld. Zij krijgen volgens het Directe instructiemodel begeleide inoefening en verlengde instructie. De groep instructiegevoelige kinderen krijgt na de groepsinstructie begeleide inoefening. De verschillen tussen de kinderen worden zichtbaar door een verschil in didactische aanpak, niet door het aanbieden van aangepaste lesstof.

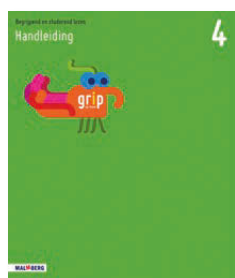
Relatie tussen leesstrategieën en referentiekader

Het referentiekader adviseert nadrukkelijk om strategieën in te zetten bij de ontwikkeling van leesvaardigheid: 'Bij het leren lezen is het van belang dat lezers in aanraking komen met veel verschillende soorten tekst, maar ook dat strategieën worden gebruikt om tot een representatie van een tekst te komen', aldus het rapport van de commissie Meijerink. Met de 7 evidence-based leesstrategieën voldoet *Grip op lezen* ruimschoots aan dit advies.

Wat vindt Malmberg van de referentieniveaus?

Het idee van niveauverhoging en een betere aansluiting op het vervolgonderwijs ondersteunen wij zeer. Ook is het goed dat de referentieniveaus voor taal duidelijk beschrijven wat de kinderen aan het eind van de basisschool moeten beheersen. Daardoor kan het gehele onderwijs gericht toewerken naar de juiste opbrengst op het juiste niveau. Bovendien stimuleert deze aanpak elk kind om het beste uit zichzelf te halen. Elk kind dus, ook kinderen die sneller of langzamer leren. Zo valt niemand buiten de boot.

Deze filosofie past bij de werkwijze van Malmberg. Ook onze methodes zijn erop gericht om elk kind op een zo hoog mogelijk niveau het basisonderwijs te laten verlaten. Daarom hanteert *Grip op lezen* het Directe instructiemodel en bevat de methode doordachte, concentrisch opgebouwde leerlijnen die op de 7 leesstrategieën zijn gebaseerd. Hiermee worden de kinderen uitgedaagd op hun eigen niveau en kunnen ze blijven groeien.

De referentieniveaus

in Grip op lezen

Verder dan BSL

Malmberg is van mening dat het toepassen van de 7 leesstrategieën voor de ontwikkeling van tekstbegrip zich niet uitsluitend moet beperken tot het vak begrijpend en studerend lezen (BSL). Wij vinden dat de leesstrategieën ook bij andere vakken consequent moeten worden toegepast. Om deze transfer te stimuleren bieden we extra materialen en serviceproducten aan bij onze BSL-methodes.

Breed aanbod voor zwakkere lezers

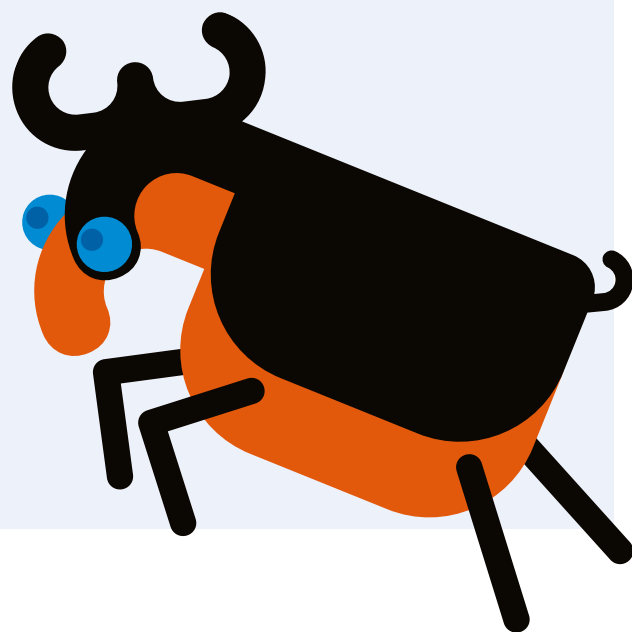
Sommige kinderen hebben een beperkte woordenschat en/of een beperkte kennis van de wereld. Zij halen over het algemeen minder goede resultaten bij begrijpend en studerend lezen. Interventies zijn voor deze groep kinderen lastig. Remediërslessen en pre-teaching-activiteiten hebben minder snel effect op deze kinderen. De leerkracht kan de kinderen helpen bij hun ontwikkeling van tekstbegrip door ze structureel een breed en rijk taalaanbod aan te bieden. Bijvoorbeeld:

- Het voorlezen van jeugdliteratuur en poëzie.
- Het stimuleren van het zelfstandig lezen van kinderliteratuur en informatieve boeken.
- Samen kijken naar het jeugdjournaal en onderwerpen in een bredere context plaatsen.
- Controleren of informatie, bijvoorbeeld bij zaakvakken, is overgekomen en repareren waar nodig.
- Peilen van voorkennis en repareren waar nodig.

Meer weten?

Heeft u nog vragen over de referentieniveaus of de verwerking daarvan in *Grip op lezen*?

Kijk op www.gripoplezen.nl of www.mijnmalmberg.nl of neem contact op met onze methodespecialisten via 073 628 8722 of voorlichting.bao@malmberg.nl.

Het beste halen uit ieder kind

Twee eindniveaus voor basisonderwijs

Referentieniveaus zichtbaar verwerkt